

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Oratio Perelegans, Plvrimvmq[ue] fructuosa, & e
penetralibus sacra[rum] eruta literaru[m], De Confluentia
ecclesiastica atq[ue] co[n]cordia christiana loa[n]nis
Heymij Seligenstatensis**

Heym, Johannes

Coloniae, [1524]

VD16 H 3440

Text

urn:nbn:de:hbz:466:1-35681

ORATIO

PERELEGANS, PLVRIMVM,

q̄ fructuosa, & e penetralibus sacraꝝ eruta

literarū, De CONFLVENTIA

ecclesiastica atq; cōcordia chri-

stiana Ioānis Heymij Ser-

ligenstatensis, habita

Cōfluentię

in Capitulo fratrū

Prædicatoꝝ, prouinciæ

superioris Germaniæ. Anno

M.D.XXIII. in festo

corporis Christi

ibidem cele-

brato.

NEMO miret, nulli suspensis uultibus obstupescāt
 NO candidi uiri, q̄ ego oīm minim⁹, & in diuinis lris
 uix Neophitus, ex hoc tā clarissimoꝝ uiroꝝ comi-
 tio profiliuerim, in mediū ad uos cohortandū. Enim uero
 uiriū meaz & in cute (q̄d dicit) mihimetipsi cōsci⁹ amplif-
 simū hoc munus minime expeti, in hāc prouinciā plus q̄
 periculosam, nō me ingessi, id certe q̄d debueram, scilicet
 terminos nō profilire, meaq; eē quantulacūq; sorte cōten-
 tus. Sed hęc ipsa obedientia uirtutū oīm antesignana, quā
 hisce p̄ribus meis uenerabilibus debeo, hoc classicū caner-
 re cogit. Vellē igit̄ o illustrissimi heroes adesse mihi iā nō
 Tullianū illum sp̄m, e suo domicilio, etiā quocūq; uellet
 remigrantē, neq; ex Helicone fictas musas, sed sp̄m quen-
 dā diuinū, illū certe, q̄ (ut est apud Paulū) loquit̄ mysteria.
 Vellē affore mihi Ioab quēpiā, q̄ uerbū ueꝝ poneret in os
 meū. Vellē (idq; intimis affecto p̄cordijs) eū mihi adesse, q̄
 sibi deuotis, pollicitus est dare os & sapientiā. Quū em̄ in
 quit, steteritis añ reges & p̄sides, nolite cogitare, quō aut

I. Corin. ij.
 ij. Regū. xiiij.
 Lucæ. xxi.

A

Matth. x.
Marci. xij.

qd loquamini, dabit em̄ uobis in illa hora, qd loquamini.
Siquidē de celeberrimo Eucharistiæ sacramento, cui hęc
dies est sacra, deq; admirādo eius significato, unitate scili-
cet ecclesiastica, atq; cōcordia ch̄riana, iā nō oraturus qdē
sed ueluti e suggesto cōcionaturus, quē aliū æqui⁹ interpel-
larē, q̄ illū q eā fecit, fouet atq; defensat. Nā hūc scopum
declamatorio huic sermoni præfigere placuit, q̄ tempori
& festo quadret, q̄q; in nouissimis his tēporibus (q̄bus ap-
prime per Germaniā laborat christianismus) conducat.
Quē quidē scopū, ut modio super candelabrū exerā, dicā
luculentius cymbæ nostræ prorā & puppim circa hęc be-
atissimi Pauli uerba uersari. Calix benedictionis cui bene-
dicimus, nonne cōmunicatio sanguinis Ch̄ri est? Et panis
quē frangimus, nōne participatio corpis dñi est? Quī un⁹
panis, & unū corpus multi sumus, oēs q de uno pane, &
de uno calice participam⁹. Votis igit oibus, & aīo adesto
te, & benignū illū Iesu sp̄m inuocemus, ut dicēti mihi sug-
gerat uerbi salutare semen, uobisq; id reddat efficax, dicen-
tes, Ave Maria gratia plena.

I, Corin. x.

Roma. viij.
Ephe. I.
Iohan. xij.

¶ Primogenitus ille in multis fratribus, & eatenus toti⁹ ec-
clesiasticæ unitatis caput, posteaq; suos dilexisset usq; in fi-
nē, & qd sui erat muneris, mansuetudinē, pietatē, mitita-
tē, sup oīa aut charitatē, uinculū pfectionis (ex q̄ om̄e cor-
pus cōpactū & cōnexū, p oēm iuncturā subministratiōis)
fatis supq; ipsis inculcasset, transiturus de hoc mūdo ad pa-
trē, etiā & corpus suū dedit in cibū dicēs, Accipite & mā-
ducate ex hoc oēs. Hoc est em̄ corpus meū, Sicut & san-
guinē in calicē, postq; cœnauit dicēs, Bibite ex eo oēs, hic
est em̄ sanguis meus noui testamēti, q̄ pro mltis effundet
in remissionē pctōꝝ. Queris cur? quasi ꝑo id eruditissimis
huic Calaguritanæ familiæ uiris, nō sit cognitissimū, scili-
cet ad signandū participantū panē, unitatē plenā atq; per-
fectā. Hic nēpe ex christianissimi Aug. Homilia legere,
(ni fallor) om̄es, Propterea sicut añ nos intellexerūt hoīes
dei, dñs noster Iesus Christus, corpus & sanguinē suū, no-
bis in eis rebus cōmendauit, quæ ad aliquid unū redigunt

Matth. xvi.

Ex multis nāq; granis, unus panis conficit, & ex multis ra-
 cemis, unū in unū confluit. Sunt ergo uisibiles illę species
 quas toties Paulus aut panē, aut calicē uocat signū, signū
 est, est & illud significatū corpus, signū certe quod olim
 super montē caliginosum eleuabat, signū cui cōtradicitur *Esa. xlii.*
 qđ pater signauit de^o, Signū est & ipsa cōmunicatio cor- *Lucę. II.*
 poris, Deniq; & ij qbus est participatio in id ipsum sangui *Iohan. xvi.*
 nis, hoc est qđ simul siue cōmunicant, siue participant. Nā
 & quod *ἑνωσις*, nos festiue satis cōmunionē dicim⁹
 ideo pfecto, qđ cōmunicantes cōferruminent, ipm qđ
 est unū cōpluat in oēs cōfluentia una. Multi em̄ unus pa-
 nis & unū corpus qui de uno pane participant. O admira-
 bile signū, O admirandū mysteriū, Signū in signo, ueluti *Ezech. I.*
 apud Ezechielē rota in medio rotę, Sed qualia hic sunt si- *Albertus sermone. ix. de eucharistia.*
 gna inquis? Ipsum equidē in tres sectas discriminant, qđ
 sit naturale, artificiale, & qđ uocant sacramentale. Quib⁹
 etiā signis uberes sacrę literę scatent. Nonne em̄ succensū
 ignis ortū sui natura signat fumus, in æthera conscendēs, *Iudith. ii.*
 iam quid ait scriptura? Signū dederunt filij Israel, his qđ
 in insidijs collocauerant, ut postqđ urbē cœpissent, igne ac-
 cēderēt, ut ascēdēte in altū fumo, captā urbē demōstrarēt.
 Et iteq; alio in loco, Vidēs Iosue & oīs Israel, qđ capta eēt *Iosue. viii.*
 ciuitas & fum⁹ urbis ascēderet, reuersus percussit uiros Hai
 Et in euang. Chrs, Facto uesperis, dicitis, serenū erit, rubi- *Matth xvi.*
 cundū est em̄ cœlū. Et mane, Hodie tēpestas, Rutilat em̄
 triste cœlū, Faciē ergo cœli dijudicare noscitis, signa autē
 temporū non potestis. De artificialibus autem quis dubi-
 tet? Quid em̄ aliud sunt illi toties erecti lapides, illi tituli, *I. Mach. xlii.*
 putei, illę piramides, illę Simeonis insculptę columnę *Iosue. ii.*
 coccineus ille Raab meretricis funiculus? Huiusmodi ue-
 ro signa hic minime offendet, qđpe quū om̄ia, naturā rō-
 nēq; transcendant. Comitant hęc principio prioris testa-
 menti sacramentalia signa, signaculū circūcisionis, signū il-
 lud fœderis, agnus paschalis, & qui in palo pēdebat colu-
 ber, ut est in Num. Fecit inquit Moses serpētem æneum *Capi. xxi.*
 & posuit eū pro signo, quem percussū aspiciētes sanabant

Quæ tñ prorsus uacua erāt signa, & iuxta Pauli uocē, ege
 Gala. iij. na & infirma elemēta, qbus paruuli sub pedagogo seruiē
 bāt ad modū circuli uinarij, qppe q̄ signarint tñ, non etiā
 occluserint, id qd sapiens edocet. Signū hñtes salutis. nō p
 Sapien. xvi. qd uidebant sanabanē, sed p te oim saluatorē. Deinde noui
 testamenti sacramenta, q̄ sola, authore noui mediatoris
 plena sunt, eucharistiæ charismatū ue donis, ut sic receden
 Augustinus. tibus uetustiorib⁹, noua q̄q; sint oia. Eteñ lauachri aqua,
 Actū. ij. carnē tangit & cor abluīt, Baptisat unusq; in noīe Iesu,
 in remissionē pctōꝝ. Suscipis panē hūc quē frangim⁹, &
 Iohan. I. corpus dñi participas cibū q̄ pmanet in uitā æternā, ple
 Heb. iij. nū grā et ueritate. Videte ergo fratres, ne forte sit in aliquo
 uīm cor malū incredulitatis, discedēdi a deo uiuo. Ne ob
 duret qs ex uobis fallatia pcti, participes em̄ Chri effecti
 sumus. Creditis si quispiā dicat. En sub hoc pastillo later
 Phasianus, torrenē opiparæ carnes, occludit capus, cur er
 go nō et nob dicētib⁹, sub uisibili hoc sacramētali signo ce
 lari dñi purissimā carnē, imo q̄re nō & Chro, q̄ inqt. Acci
 pite & manducate hoc est corpus meū. Qd tñ subinde, &
 ecclesiasticā unitatē significat, ut sicut ex numerosissimis
 granis tritici, Artabæ similia, redacta in pastā, panescit in
 clibano, ita & hoīm diuersissimū triticū (qppe q̄ a finib⁹
 orbis terræ ueniat, recubituꝝ in sinu Abrahæ) cōtrio sub
 mola ueteri hoīe, in nouā cōspargat similaginē, charitatis
 igne decoctā, qñ hoc pascha nrm, qd immolatus Chrs est
 I Corin. v. manducat in azimis synceritatis. Nā & sponsus in Epitha
 Canti. vij. lamio mris ecclīæ, q̄ in dolore parit filios suos uterq; descri
 turus. Venter (inqt) tuus sicut aceruus tritici, uallatis lilhs,
 Habet em̄ sub hoc aceruo triticū, sed qd in sentibus, inter
 q̄ zizanas crescit agri, Neoptolemos cōcordiæ christia
 ne pfectiores. Gestat in utero & aliud, qd ueluti in area tri
 turat cruce, tūc locandū in horreū, qñ ueniet ille fortiter,
 Lucæ. iij. cuius uentilabrū in manu eius, q̄ purgabit areā suā, & con
 gregabit triticū in horreū suū, paleas autē cōburet igni in
 extinguibili. Habet & tertiū id qd iā excepit prōptuariū
 cœleste, ubi cōcordia plena & facietas pfecta. Eia igit fra

tres charissimi qd sibi uelit hic panis, sedulo remoremur,
simus aialia ruminantia & eatenus munda, ore & spū hoc
degustem⁹ sacramētū transformādi sic in nouā similaginē,
hoc est in Chrm, cōsparsionē nouā, creaturā nouā, cōfluē
tiā nouā. Eo em̄ p̄ntē fortissimo armato penetrabim⁹ uni
uersos q n̄c cōcordiā aduersari cuneos. Quō em̄ nō uin
cerem⁹ in eo cui⁹ ptāti nemo resistit. Si deus pronobis, q^s Iob. ix. & xli.
cōtra nos, plane uniuersa poterimus in eo, q nos cōforta
bit pane. Nā & Israel nō prius sibi fidit, ut Amalechiten
comin⁹ experiat, quā eēt manna cœlesti, & aqua de petra
scatente cōfortat⁹. Quib⁹ etiā epulis refect⁹, egregi⁹ ille pu
gil David uniuersas hostiū copias despicit. Parasti (inqt)
in cōspectu meo mēsam, aduersus oēs q tribulant me. Cre
ditote p̄res, nulla tā uehemēs emuloꝝ suppressio, null⁹ tā I. Reg. v.
infensus aries, quā huic ecclīastico corpi suū cōnexū caput
Si em̄ ad Archæ p̄sentiā corruit Acephalus ille ac man
cus Dagon si demoliūt Azorij, si sit p̄ singulas Getheorū
ciuitates interfectio s̄uissima, si tā trepidant poenæ exan
gues Acharonitæ, si occidit Oza calcitrant boues, nutat
forte plaustrū, et si ul⁹ audita Archæ captiuitate cadit Heli
dæ sella retrorsum, & fractis ceruicibus motis, si nur⁹ uis
ceratim angif ut pariat, qd nō faciet cœlestis hæc & man
na, scatens Archa, ubi de Silo in castra ecclīæ fuerit dela
ta. Vociferabūt certe oēs Allophili dicētes, uæ nobis, ue
nit deus, Quis nos saluabit de manu deoꝝ sublimiū istoꝝ. I. Reg. iij.
Hi sunt dij q pcusserūt Aegyptū omni plaga in deserto,
uæ nobis, gladius nō transibit terminos n̄ros, psequemur
inimicos n̄ros & corruēt corā nobis, psequent⁹ qnq; ex no
stris cētū alienos, & centū de nobis decē milia. Terribiles
em̄ erimus ut castroꝝ acies ordinatissima, atq; in illa dñi
icrustatissima turri, plus q̄ mille clypei p̄debūt, oīs arma
tura fortiū. Ampli⁹ ꝑo uidere libet, qd nā ualeat hæc con
cordia. Cōcordiæ nihil æquale p̄res, nihil æquiparandū
paci. Vnus em̄ est nullus. Si uero sint unanimes, decē nō
iā unus est, sed decuplus eoꝝ quisq; fit, & in decē unū in
uenies, & in uno decē. Percutit unus, sauciant decē. Insi
sententia.

A iij

Apoca. iiii.
Ezech. I.

Judith. xvi.

Judith. viii.
Coeli^o Cypri
an^o tractat de
simplicitate
plator^o aduer
sus Nouatia
nū schismatis
cum.
Matth. xvi.
Iohan. xxi.

Cant. vi.

Ephe. iiii.

diaris uni, & decē habes infestos, persequit te unus, & uir
citra tela referūt decē. Antea unus egebat, sed iā Crassi,
uel Midæ opes habet. Viginti sunt illi man^o, pedes uigin
ti & totidē oculi. Nō em̄ suis tm̄ conspiciat ocellis, ueq; &
alienis. Ille iā Argus factus oculatissimus, & animal ocu
lis plenū ante & retro, q̄ quū incedit nō reuertit, sed sem
per susq; deq; añ faciē suā gradit̄. Decē habet animas, ui
ginti q̄bus operat̄ man^o, aures uiginti, centū digitos & to
tidē pedū articulos. Quid em̄ aliud sibi uolunt hæc uulga
rissima diuerbia. Amor facit extasim, Amic^o est alter ego
Is bona latera habet, forte dorsum, manus bonas, claros
oculos. Vides concordia insignia, qualiter unū in expu
gnabilē reddit atq; diuariat, qualiter unus differentib^o cir
cūscribat̄ locorū intercapedinib^o. Idē & in Perside & Ro
ma, quodq; natura non possit, ualeat concordia, scilicet ex
uno facere millenū, omni adamante stupidiorē, fortio rem
athlante, oibusq; gigātib^o uiris famosis, cui etiā uni San
soni pro minimo fuerit in mandibula asini, cædere mille
uiros, flocifacere neruiceos funes, rūpere fila telarū, euel
lere clauū cū licio. Et cū Gedeone in trecētis perdere cen
tū uiginti milia. Quamobrē unā esse uoluit ecclesiā suam
deus, unū panē, unū corpus, om̄es qui de uno pane & ca
lice participant. Loquit̄ em̄ ad Petrū saluator, Ego dico
tibi, tu es Petrus & sup hanc petrā ædificabo ecclesiā meā
& portæ inferi non præualebunt aduersus eā, Tibi dabo
clauēs regni celorū &c. Et iterū, postq̄ resurrexisset a mor
tuis inter mortuos liber, pasce oues meas, profecto ut uni
tatē monstraret ecclīæ, cuius exordiū ab uno pficiscit̄, ten
ditq; sp̄ in unū. Quā etiam in Epitalamio spūs diuinus insi
nuans ait. Vna est colūba mea, pfecta mea, una est matti
suæ, electa genetrici suæ. Et Paulus. Vnū corpus & un^o
spūs, sicut uocati estis in una spe uocationis uestre. Vna
est em̄ ecclīa, q̄ in fines orbis terræ, fecunditatis propagi
nes extendit. Quō solis multi radij, sed lumen unū, & ra
mi arboris multi, sed robur unū, tenaci radice fundatū, &
riui unius fontis cōplusculi, sic & ecclīa luce dñi pfusa, in

oia climata radi os porrigit suos, unū tñ lumē est, qđ ubiq
diffundit, unus stipes, unū caput, origo una, unaq; mī ex
undantis fecunditatis successibus copiosa. Illius fœtu na
scimur, illius lacte nutrimur, illius spū animamur. Adulter
rari nō p̄t sponsa Ch̄i, incorrupta est & pudica, unam do
mū nouit, unius cubiculi sanctimoniā casto pudore custo
dit. Quisq; ab ea segregatus, adulteræ iungit, prophanus
est, hostis est, deū nō habet patrē, q̄a eccliam nō habet ma
trē, pereat necesse est, q̄ hac Archa, in hoc triclinio, in hac Iosue. ii.
summæ trinitatis tripoda, in hac domo Raab nō occludit
Patrē (inqt) tuū, ac matrē, fratresq; & oēm cognitionē tu
am, colliges in domū tuā, q̄ ostiū domus tuæ egressus fue
rit, reus sibi erit, sanguis ipsius erit in caput eius. Et iterū
loquit̄ deus. In domo una comedet̄ agnus absq; macula, Exodi. xii.
masculus anniculus, nō eiicietis de domo carnē foras. Qđ
qd aliud effigiat, dic sodes quā carnē Ch̄i, sctm̄ dñi mar
garitū, minime proiciēdū ad porcos. Nec ullā credētibus
p̄ter unā eccliam domū eē, quā inhabitāt unanimes. Cete Matth. iij.
rū apparet spūs sctūs in colūbe specie, atq; unica colūba di
ciē ecclesia, animal simplex & lætū, non felle amarē, non
morsibus aut unguibus truculentū, nō cornibus sæuū, sed
hoīm domata cōtubernia, & colūbarias affectans, p̄ agmi
na uolitans, simul edens filios, oris osculo cōcordiā agno
scens, atq; per om̄ia legē adimplens unitatis, quæ etiā oli
uæ ramū, pacis signū ad Archā dīnoscit̄ detulisse. Quod Gene viii.
in ecclesia nascenda sit simplicitas columbina, obtinenda
charitas, fraternitatis dilectio, lenitas agnorē, atq; cū ser
pentina astutia, ouina mansuetudo. Quod unitatis sacra
mentū in euangelio ostenditur, qñ tunica dñi Iesu incon
sutilis, non diuidit̄ omnino, nec scinditur, sed sorte quā tē
perauit deus, indiuidua manet. Contra deniq; cū Salomo
ne obeunte diē regnū eius & pplus scinderet̄, A hias Silo
nites obuiam factus industrio Hieroboam in campo, in
duodecim minucias pallium suū coopertus erat, secuit di
cens. Tolle tibi decem scissuras. Hæc enim dicit dominus
deus Israel, Ego scindam regnū de manu Solomonis, &

Iosue. ii.

Exodi. xii.

Matth. iij.

Marci. I.

Luca. iij.

Iohan. I.

Cant. I. ii. iij.

iiii. v. vi.

Gene viii.

Matth. x.

Iohan. xix.

Prouer. xvi.

III, Reg. xi.

11100.1
11100.2

dabo tibi decē, eo q̄ dereliq̄rit me, & adorauerit Aſther
ten deam Sydonior̄, & Chamos deū Moab, & Moloch
I. Reg. xv. deū filior̄ Ammon, & Saul cū ſūmitatē pallij Samuelis
tā potenter cōstringeret, ut findereſ, ait prophetes, Scidit
dñs regnū Iſrael a te hodie, & tradidit illud proximo tuo
meliori te. At uero q̄ Ch̄i ppl̄s ſcindi nō p̄t, manet tuni-
ca eius p̄ totū coherēs, incōciſſa, copulata, cōnexa. Et hec
Iohan. viij. ix. eſt uestis illa Aaronica, in cui⁹ orā deſcēdit unctio dñi, &
Ephē. v. ros Hermon. i. exaltati luminis, q̄d Ch̄s eſt, Lux mūdi de
q̄ apl̄s. Vt exhiberet ſibi gl̄ioſam eccleſiā, nō habētē ma-
culā neq̄ rugā. Mūdaſ em̄ lauacro aque in uerbo uitæ, ut
careat macula, extēdit ut careat ruga. Vbi extendit? certe
in cruce, quā fert poſt Ieſum. Quotidie em̄ tunicas a ſullo
nibus quodāmodo crucifigi uidem⁹, q̄tenus erugēt. Quis
ergo tā excors, ſic diſcordiæ furore p̄fidus, ut ſcindere au-
deat unitatē dei, panē cœleſtem, uestē dñi, eccleſiam Ch̄i?
Iohan. x. Monet ipſe in euāgelio & docet. Erit un⁹ grex. ouile unū
Lu. xi. & uuus paſtor. Et iterū, Qui nō eſt mecū, aduerſum me ē,
& q̄ mecū nō colligit, ſpargit, & in terra q̄s eſtimat fore,
aut ml̄tos opiliones, aut plures greges? Apl̄s itē Paul⁹ idē
I. Corin. I. inſnuās. Obſecro, inq̄t, uos fr̄es p̄ nomē dñi n̄ri Ieſu Ch̄i
ut idiſpm dicatis oēs, & nō ſint in uobis ſchiſmata. Siſtis at̄
cōpoſiti in eodē ſenſu, & eadē ſciā. Et iterū. Supportantes
inuicē in charitate, ſolliciti ſeruare unitatē ſpūs in uinculo
Ephē. iij. pacis. Sed nō deſūt prohdolor, nō deſunt lupi rapaces, nō
parcētes gregi, q̄ poſt ap̄loꝝ reſeſſum, nedū in Ephēſo &
Aſia (q̄d prophetabat Paulus) ſed eheu nimiū in om̄i ora
ueſtimēti Aaronici, etiā n̄ra Germania in oues ferociunt
foetas rapiūt diſpguntq̄. Hi q̄ ſint, q̄buſq̄ modis latrocio-
nenſ, pulcherrimo tibi prototipon ob oculos depingā in
tēplo illo Hieroſolymitano. Nimiū q̄d multifariis ml̄tis
q̄ modis olim expugnabat a iuuetute ſua. Ip̄m em̄ tēpli
ſpūs ſcti uiui, hoc eſt eccleſiæ typū fuiſſe, nemo q̄ uel a limi-
ne ſacras l̄ras ſalutauerit, inficiabit. Vt em̄ in hac confeſſa-
I. Corin. x. re, multā argumentor̄ farraginē, & q̄ oīa in figura cōtin-
Aggei ij. gebat illis, omittā, triuiale eſt illud Aggei uaticinū, Ma-

gna erit gloria domus istius nouissimæ, plus quæ primæ, quod non
de templo scdo, ut populus ille uolebat carnalis, sed nouo testa- *Ibidem.*
mento dictum esse, paulo superius demonstrauit, ubi ait apertè Chri-
stus promittens. Et mouebo omnes gentes, & ueniet desideratus
cunctis gentibus. Talibus enim electis gentium, domus dei edificata *I. Petri. ij.*
per testamentum nouum lapidibus uiuis, longe gloriosior quam templum il-
lud fuerit, a Salomone constructum, & post captiuitatem in-
stauratum, quoniam nec prophetas habuit gens illa, sed multis cla-
dibus afflictæ est, ab alienigenis regibus, ipsisque Romanis
subiugata per Alexandrum, per Ptholomeum, dein bellis quæ in Ma-
chabeorum libris explicantur, atque ad postremum funditus subuer-
sa, ut iam totum circumciseret orbem absque templo, sacris, altario, re-
ge, sacerdotio. Denique & primum quod fiebat tabernaculum, pa-
rabola est temporis instans, teste Paulo, iuxta quam munera et ho- *Hebræ. ix.*
stia offeruntur. Erat quique in templo lapis ille angularis, antea to-
tiens reprobatus, quem Christum significare, petram fidei lapidemque *Mat. xxi.*
summum facientem utraque unum nemo negat. Qui est & edifica- *Ephe. II.*
tor ille Salomone, imo plus quam Salomon hic, exhibens sibi glo- *Mat. xii.*
riosam ecclesiam. Quo ergo inque marmoreum hoc cedrinum, *Ephe. v.*
& inauratum templum, crebris infestabat incursum: Quasi ue- *ij. Reg. vi.*
ro nos lateat foris pugnas, intus sepe sibi non defuisse insidias
Totius enim Palestine & Asiae honos unicus erat, quod sui ue-
nustate omnium ad se conuertebat oculos, His amicitiam, illis alte-
rabilis commouens, quoniam foris Chaldei, Ammonitæ, Assirij,
Græci, Samaritæ, Philistæi, Aduenæ Romani, atque Prose-
leti debacchabant, inter quos Nabuchodonosor abstulit spo- *iiij. Reg. xxiiii*
lia preciosa, quæ aurea, aurea quæ argentea, argentea omnemque The-
saurum domus domini. Antiochus uero perphanabat. Titus fun- *I. Mach. I.*
ditus subuertit. Intus autem satis agebat Alchim pro summo *Iosephus.*
sacerdotio, quæ cum tumultuabant, Menelaus legum & patris pro-
ditor. Ioannes, Symon, & reliqui de quibus Machabeorum libri *I. Mach. vii.*
atque Iosephus. Hoc igitur & in ecclesia contigit a cunahilis. Quid *II. Mach. v.*
enim principio ferro & igne aduersus eam non sunt moliti im-
peratores. Nero, Domitianus, Traianus, Marcus Antho-
Seuerus, Maximianus, Decius, Valerianus, Aurelianus, Di-
ocletianus: a quibus decem, decem sustinuit persecuciones atrocissimas

Aug. de ciuit. mas sibi met succedētes. Quas ei nō excitatūt Threnodias
dei, lib. xvij. Turci & Sarraceni, in illis ip̄is cētū & sexaginta, imo plu
cap. xxv. ribus bellis, Ab Eraclij t̄pibus, q̄ in altera expeditōne quā

Pfal. cxxvij.

Exodi. I.

II. Thimo. II.

Math. viij.

Chryl ser. de

sacra. penthe.

ho n̄s to. v.

sermo. xxvi.

Iohan. I.

Mat. xvi.

Iohan. I.

Iohan. I.

Iohan. I.

Iohan. I.

Iohan. I.

aduersum Machumetistas traiectis in Africā copijs para
uerat, amisit plus q̄ cētū quinquaginta milia, charissimumq̄
Theodorū germanū ch̄ianę milicię ducē, ut interim ta
ceā Herodē in actis, uesanos in Iudæa p̄tiffices, Iulianū
apostatā, oēs q̄ illos in orbe Romanorū p̄fectos, q̄ marty
rū corpa laniarūt in terris. Enimvero sepe expugnauerūt
eccliam a iuuetute sua, a pueris atq̄ crepūdijs, sup dorsum
eius fabricauerūt p̄ctōres, prolōgauerūt iniquitatē suā. Sed
nō potuerūt sibi, q̄ppe de cuius filijs p̄ allegoriā scriptum
sit. Quanto magis opprimebāt eos, tanto magis crescebāt
uerbo scilicet dei, q̄d nō est alligatū etiā inter ipsos sylues
centes tribulos. Tēpestates em̄ suscipit ecclia, sed non de
mergit̄ nauicula Petri. Iacula in eā mittunt̄, sed nō p̄forat̄,
Machinamēta pręparant̄, sed turris nō elidit̄. Vnū ser
monē loquutus est piscator, & ut immobilis turris p̄seue
rat. Verbū nanq̄ dñi inæternū permanet. Quanti tyrann
ni unū hoc delere conati sunt, sed nō potuerunt, supra pe
trā em̄ ædificata est. Considera tyrannos, regū diademata
gladios acutos, bestiarū dentes, laminas, ferreas sartagines
uncos, & ḡm̄ia mala parata. Et pharetrā quidē suā euacua
uit diabolus, sed nihil læsit, portæ em̄ inferi non pręuale
būt aduersus eā. Testat̄ res ipsa, testat̄ horū q̄ fiunt astipu
latio. Quanti impugnauerūt, & nemo p̄ualuit. Et impu
gnatores quidē taciturnitati dati sunt. Vbi nūc Claudi?
ubi August?
ubi Nero?
ubi Tyberi?
noīa sunt nuda, q̄
ecclesiā impugnauerūt, memoriā pdiderūt. Ipsa uero cla
rior resplendet. Quocunq̄ ieris, ad Indos, ad Mauros, ad
Britannos, ad Hispanos. usq̄ ad ultimū terrarū finē inue
nies. In principio erat uerbū, & uerbū erat ap̄d deū, & de
us erat uerbū, & quæ sequunt̄. Aliud uero q̄d ecclia
sticę concordię aduersat̄ genus, est q̄d sub pallio pietatis
q̄ fuco caulas Christi inambulat, tanto utiq̄ periculosius,
q̄to occultū magis, uidelicet quū non sit perniciosior pe

stis, q̄ familiaris inimicus. Quod olim sopitū, & iā pridē
repullulascere ordiens, nunc creuit in immensum, plusq̄
fœtificat hæreticæ puerilitatis zizaniā, ut tertiā q̄q̄ partē
stellæ, cauda sua constringere uideat, qm̄ & sic fieri oportet. Apo. xij.
II. Thimo. iij.
tebat, p̄monente nos spū sancto p̄ ap̄lm. In nouissimis in-
quit diebus instabunt tēpora periculosa, & erunt hoīes se
īpos amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus
non obedientes, ingrati, scelesti, sine affectione, sine pace,
criminales, incōtinētes, immites, sine benignitate, pro-
ditores, proterui, tumidi, & uoluptatū amatores magis q̄
dei, habentes speciē quidē pietatis, uirtutē autē eius abne-
gantes. Et hos deuita. Ex his em̄ sunt qui penetrant do-
mos uiduatū, & captiuas ducūt mulierculas, oneratas pec-
catis, quæ ducunt uarijs desiderijs, semp̄ discentes, & nun-
q̄ ad scientiā ueritatis peruenientes. Quemadmodū autē
Iamnes & Mambres restiterunt Moysi, ita & n̄ resistūt ue-
ritati, hoīes corrupti, mente reprobī circa fidem, sed ultra
non proficiunt. Inspicientia em̄ eorū erit manifesta omni-
bus, sicut & illorum fuit, Veritati donātur quæcunq̄ præ-
dicta & appropinquantibus sæculorū finibus magis ma-
gisq̄ efflorescit error, incēdit liuor. Excetra sibilat, uictor
q̄ Synon incendia iactat, excecatur cupiditas, inflat super-
bia, discordia exasperat, p̄cipitat ira. Sedet autē inter hæc
flens p̄ia mater ecclīa, raptis filijs de sinu suo. Id certe qd̄
quū in ipso summo mentis apice despiceret, Egregius ille Hier. In Tre.
Hieremias uaticinabat. Non est inquit qui consolet̄ eam
ex om̄ibus charis eius. Om̄es amici eius sperauerūt in eā,
& facti sunt ei inimici. Migravit Iudas propter afflictio-
nē, & multitudinem seruitutis, Angustiata est, eo q̄ non
sunt qui ueniant ad solemnitatē. Viderunt em̄ eam hostes
& deriserunt sabbata eius. Sacerdotes eius gementes, uir-
gines eius squalidæ, & ipsa oppressa amaritudine. Obscu-
ratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt
lapides sanctuarij in capite omnium platearum, & olim in-
clyti amictiq̄ auro primo, reputati sunt i uasa testea. Qui
nutriebant̄ in croceis, amplexati sunt stercorea, maiorq̄ est

effecta iniquitas eorum, p[er]t[er]o Sodomorum, q[ue] subuersa est in mo-
 m[en]to. Quis em[en] etiã Sedechia exoculatio[n]is, hæc fieri nõ ui-
 deat in hac n[ost]ra t[em]pestate, plus q[uam] piculosa. Abire em[en] pleriq[ue]
 ex n[ost]ris, nescio in quẽ Libanũ, hoc est albũ m[en]t[em], ut uo-
 lunt ipsi, in q[ua] hæreticorum cõuenticula, ad q[ui]s Teutoboc-
 mos. Migravit Iudas olim Chri, & unicæ eccl[esi]æ cõfessor
 q[ui]si affatim h[um]anis cõstitutiõculis fuerit oppressus & serui-
 tute cõtra legẽ euãgelicã. Ostẽtui h[ab]ent solẽnitates eccl[esi]asti-
 cas, tanq[uam] æquũ nõ fuerit festiuis honorare laudib[us] s[an]ctõs.
 Sũt nedũ squalidẽ & oppugnantes, sed & nuptui traditæ
 s[an]cti moniales. Mutat[ur] est color optim[us], & aurũ in hæreti-
 cissimã leprã, eorum, q[ui] uerbũ dei adulterãt. Cũq[ue] multa i[n] or-
 be m[on]stra prognata sint, legam[ur] in Esaiã centauros, Syre-
 nas, Vlulas, & Onocrotalos. In Ioc Leuiathan, & Behe-
 moth. Apud æthnicos, Chimeras, Hidras m[ul]tor[um] capitũ.
 Cacũ, Chirontẽ, Vmbras, Styges, Faunos, Satyrosq[ue], &
 Incubos, & nescio q[ui]s Cacadæmones, Vt sola Germania
 ab his portetis libera nõ sit, protulit prohdolor semẽ pesti-
 mũ, semẽ Chanaã, & nõ Iuda, q[ui]d inẽ Phialas falso phatur
 de scripturis, & placẽtas liguriẽs, uir[us] letale i[n] insontes euo-
 mit, Et quõ Euforbi[us] in Pithagorã renat[ur] eẽ phibeĩ, sic in
 isto oim hæreticorum m[en]s atra, atq[ue] biliosa surrexit. Quot
 em[en] q[ui] olim in croceis scripturaz uicitabãt, q[ui]so te iã nõ ui-
 deas pseudopphetaz stercora amplexari, & in unã eccl[esi]-
 asticã r[ati]õnẽ desequire. Quid nõ sunt moliti in sacerdotes Chri
 s[an]ctõs, & eccl[esi]æ sacra? Hostes altaris sacrificio Chri rebel-
 les, & increduli, pro fide p[er]fidi, pro religione sacrilegi, spre-
 tis p[re]sbyteris duplici honore dignis, & sacerdotio, nauicifa-
 ctis sacramẽtis, aliud sibi altare erexerũt, frondescere fece-
 rũt lucos, immolãtq[ue] iã & luderãt, nescio in cui[us] Libani ex-
 celsis. Et utinã Iosaphat q[ui]spiã, uel Asa regnaret in Israel,
 agẽs q[ui]d placitũ est in cõspectu d[omi]ni, subuerteret altaria pe-
 grini cult[us] & excelsa, cõfringeret statuas, lucos succideret
 faceret legẽ & uniuersa mãdata, auferret de cõctis urbib[us]
 aras Baalim, uitulos Hieroboã aureos, & phana, quæreret
 d[omi]nũ deũ p[ri]m[um] n[ost]ror[um], diceret illud Hieremiã. State super

II. Corin. II.
 Cap. xxxiiii

Iob. iij. & xl.

Hieron[ymus] cõtra
 Vigilantium

I. Thimo. v.

II. Para. xiiii.

Cap. vs.

uias, & uidete & interrogate de semitis antiqs, q̄ sit uia bo
 na, ambulate in ea, & inuenietis requiē aīabus ūris,ambu
 late in ūis p̄m ūroꝝ, & nō declinabitis, neq; ad dexterā,
 neq; ad sinistrā. Nō det ad cōmouēdū pedes ūros abusus il
 le ecclesiasticæ reꝝ, doli, Symoniacæ fraudes, infaciabilis
 clericorū q̄rundā libido, luxus, pōpa, supciliū. Stat cū his, Esaia. xxx.
 ueluti inē spinas rosa, fides, cōtra quā neq; portæ inferi p̄
 ualēt, bñ fundata sup firmā petrā, ut neq; uenti neq; flumi
 na, neq; ulla tēpestas eā obruere possit, orāte & Ch̄so pro Mat. xvi.
 petra illa, ut nō deficeret fides ei⁹, quē exauditū dicit Pau
 lus pro sua reuerētia. Stāt sacramēta etiā & ordinis & ma Mat. vii.
 trimoni, & unctionis extreme, eorūq; a ueteriorib⁹ in cōti Luca. vi.
 nētia gr̄æ discriminē. Manet opus missę cū p̄paratoriis, uni Luca. xxii.
 co ch̄rianoꝝ sacrificio, ipsaq; panis trāsubstantiatione. Ma Heb. v.
 net paruuloꝝ baptism⁹, manet Exomologesis, quā auricu
 larē uocāt cōfessionē. Manet cōtritio, suborta ex ip̄a pctō
 rū displicētia, manet sacramētalis & euāgelica satisfactio,
 pegrinatiōes, flagella, statis dieb⁹ ieiunia, uota etiā & mo
 nostica, ceremoniarūq; ritus. Manet liberū arbitriū, actū
 suorū cā subefficiēs, manent iustorū merita, q̄ & alijs frugi
 sunt, neutiq; mortalissima, etiā si intret in iudiciū cū seruis
 suis dñs, Manēt participatiōes, fraternitates, p̄ces, p̄ defun
 ctis, purgatoriū, cātus Gregorian⁹, decātatio psalmorum,
 aiarū q̄rundā mox post corpis exuitiōē beatitas, sc̄torū in I. Pe. II.
 tercessio, atq; uenerāda imago, Manet obediētia quā pla Roma. vi.
 tis etiā discolis debem⁹, propter irā & cōsciētā, & reliq; id
 genus, cōtra q̄ infructissime deblaterāt, hallucinant, lude
 rantq;. Cæterū ut hoc genus q̄ egregie tibi describā, tripli
 ci utar argumēto. Principio em̄ facti sunt oēs prophetæ,
 diuināq; mysteria singuli pro suo genio interpretant, maio
 rib⁹ etiā characterib⁹, obelis uel Asteriscis ea signātes, q̄ ul
 modice clero aduersa uident. Qd̄ facinus non tm̄ reor ut
 nūc plerisq; uerborū cēturijs ip̄m aggredi oporteat, dūmo
 do pio zelo & synceritate euangelicā fieret. Vellē em̄ cū
 Paulo oēs prophetare magis q̄ loq; linguis. Quis em̄ pro I. Corin. xiiii.
 hibere p̄t, ne Haldad & Medad, p̄phetēt in castis? Quis Iudith. v.

In homi. lx.
IMach. xij.
Mat. vi.
II. Corin. iij.
ctuum xv.
In ep̄sa de oī
bus, di. hist. li.
c. vi.

Hieronymus
cōtra Vigilā,

I. Corin. xij

Delborā cōiugē Sellū: Quis illū ap̄ Gregoriū Seruolū
Vellē oēs solatio h̄re s̄ctōs libros, & sese ad diuina erigere
q̄ad possint. Vellē christianorū iusticiā abundare, plus q̄
scribatū & pharisæorū, q̄b° per om̄e sabbatū legi Moses
inculcat cabala, prælegit Talmut. Vellē iā uerificari illud
Hieronymianū. Quod medicorū est, medici tractant: fab
brilia fabri, sola scripturarū ars est quā sibi passim oēs uen
dicant. Scribimus indocti, doctiq; poemata passim. Hanc
garrula anus, hanc delirus senex, hanc sophista uerbosus,
hanc uniuersi præsumūt & docent. Quin & illud sibi uir
derit quisq; interpres, q̄ spū prophetet, legens, q̄q; quē in
scripturis sequat̄ interpretē, quē habeat didascalū, eū ne q̄
in lenitatis & euāgelico spū uitij medet, corruptionē car
pit: Christos tāgit, an q̄ sibi ipsi solus & nō ad sobrietatem
sapiēs, cerebrosus rabula, oīa canino cōspurcat dente, con
uitij, scōmatibus, blasphemij, iniurij, calūnijsq;. Hic ue
luti sup ardētes prunas gallus, scripturarū locos trāsiliens,
ibi uero de suo addēs, scilicet paleas ad triticū, aquas turbu
lētās, aq̄s Marath ad puteos diuinarū līarū syncerissimos.
Quos uelim etiā paruulos ch̄rian fidei cētēnis obseruare
oculis, & oīno eorū scripturas nō pbare magis q̄ ueluti Ver
gili aurū e stercore Ennij, de medijs scādalis colligere the
osceba. Atq; ut ex altero aduerteret, Nō eiusdē hoīs eē au
reos nūmos & scripturas pbare, degustare uina, & pphe
tas ac ap̄s intelligere, bellicū canere, cōglomerare cohort
tē, acie struere, defēlare ab hoste p̄iaz, i fontes gladio aiad
uertere, & legē dñi meditari die ac nocte. Optet em̄ quēli
bet sua sorte eē cōtētū, memorēq; triti adagij, Ne sutor ul
tra crepidā, Nō oīa possum° oēs. Itēq;, Nō oīa uni dij de
derit. Tūc ei ch̄riana resp. sui integritate uiget, tūc specie ue
nustat & elegātis pulchritudis decorē iduūt, dū singlā q̄q;
locū tenēt sortita decēt, dū ē officiorū ac graduū nō cōfus
sio, s; distributio. Sed qd dicā? Surrexere inumeri docti or
culi, pl° q̄ cētū sch̄i n̄ri Catones, cētū Pauli, & totidē pseu
doeuāgeliste, q̄ nedū legis Numæ Pōpiliij (q̄ statutū erat,
ut si q̄s minū exarasset, & ip̄m et boues sacros eē) trā sgre

fores sūt, sed & diuīe sancietis. Nō oēs eē pphetas, nō oēs
 aplos, n̄ oēs doctores. q̄ suis nenīs ac temerissimis technis
 etiā & sub v̄borū illecebroso fūco, cū aconito schedas suas
 suffarciūt, uirusq; suffūdūt letale, q̄ maclāt, occidūt, pdūtq;
 unī^o ouilis inoxiū pec^o. Volebāt deīn nōnulli h^o farinae ni *Secdm genus.*
 miū sibīpīs fidētes furiosissimi audaculi, etiā & gladio re-
 staurare sartatecta tēpli, q̄dq; scripsere, delere oēm illā mo-
 nachorū turbā, ad eorū archetypū q̄ Neemię tpib^o Hieru- *Necm. iiii.*
 salē dirutā reedificātes, una manu gladiū tenebāt, altera ue-
 ro trullā cemētariā, q̄ faciebāt op^o, ignari p̄sus, q̄ v̄bo q̄
 olim creuit ecclīa, optebat primū ei^o ruīnē cōsulere, iuxta
 ac exhortationib^o optimis, nō clypeo & hasta, nō phalera *ij. Mach. xv.*
 tis caballis, & bōbardarū tonitru, nō qlibet indocto, eqte,
 scurra, pharmacopola, aut p̄fuso monacho, q̄ in cōpitis et
 triuīs euāgeliū suū p̄turiēs, ea dūtaxat docet q̄ uulgo pla-
 cēt credulo. Malle^o & securis ait scriptura, nō sūt audita *II. Reg. vi.*
 tēplo dū edificare. Itē Nathan ad David, mltū sanguinē *I. Pa. xxij.*
 sudisti, et p̄ima bella bellasti, n̄ poteris edificare domū noi
 meo, tāto effuso sanguie corā me, fili^o q̄ nascei tibi, erit uir
 getissim^o, ip̄e edificabit domū noi meo &c. Verū qdē & il-
 lud ut ul̄semel loquēdo audax sim, qd nemo etiā Chore-
 bo siue Nabalo stultior ificias ibit, uehemēti qdā medicīa
 op^o fuisse ecclīe nimīū collapsis morib^o. Nōnulli ei proh-
 dolor nimis auaricię studēt, alijsq; esuriētib^o soli ebrī sunt
 in meditullio delitiarū uiuētes. Sūt q̄s Amos describit. uac-
 cę pingues in Samaria, q̄ calūniā faciūt egenis & cōfrīgūt *Cap. iiii.*
 paupes. q̄sq; Micheas q̄ uiolēt^o pellē eorū desup eis tollūt, *Cap. iiii.*
 q̄ comedūt carnes pplī dei, & pellē eorū desup excoriāt, &
 pl^o q̄ egregie, diuin^o Ezech. ca. xxxiiij. Sūt de qb^o in Esaia *Cap. lvi.*
 canes muti, nō ualētes latrare, uidētes uana, dormiētes &
 amātes sōnia, & canes ipudētissimi, nesciētes sātitatē. Cæ-
 ci p̄fecto, & cęcorū duces, ad Endimiōis sōnū stertētes q̄s
 nisi a muto Hierosolymitano arceat Ioab q̄spiā uix uisita- *II. Reg. v.*
 bit collegia nōnulla Chrs. Sed uideo p̄pmodū usu ueni- *Nō ingredie-*
 re, ut epithima molestū & ardēs parū dextrę adhibitū mor- *rishuc, nisi ab*
 bū ui exacerbarit, uerū q̄ expulerit, et dū scylla figit cada- *stuleris cecos*
 in charybdi. Nā esto disciplina ecclīast. i mltis lōge plapfa *& claudes.*

Mach. xii.

Tit. III.

I. Corin. v.

Actuum v.

Matth. v.

II. Thimo. II.

Roma. xii.

Deut. xxxii.

a synceritate euāgelica, atq; innoxie oues uarijs tricis illa-
queatę, huic tñ uulneri succurrēdū erat, Pharmaco māfue-
tudinis euāgelico. Inuocato primū Machabei suorq; cō-
uenarq; exēplo, magno mūdi principe, q sine arietibus &
machinis, tpibus Iesu p̄cipitauit muros Hiericho, nō se-
ditiosa libertate, nō bellico tumultu, nō cruētis digladiat-
tiōibus, nō q̄libet Pantomimo, aulico Parasito, milite gre-
gario, Catafratto, aut lāceario eqte, nō q̄buslibet Cerethi-
siue Phileti. Qua tñ in re minime negauerim hæreticum
hoiem post primā & alterā admonitiōē, hoc est ubi sana
doctrina p̄cesserit, de uita tollēdū, ut iuxta Pauli monita,
Malū a nobis ipsis auferat, expurgeatq; & uer^o fermētum
qñ etiā Petrus Ananiā Saphyrāq; morti tradidit caducę,
Quid em̄ facit ch̄riano in grege luporq; feritas, & canū ra-
bies, & uenenū letale serpētū, cruentaq; bestiarq; sæuitia?
Gratulādū cū tales de eccl̄ia runcant, ne oues Ch̄i toxica
cōtagione p̄dent. Cohærere nō p̄t amaritudo cū dulcedi-
ne, cū lumine caligo, cū serenitate pluuia, pugna cū pace,
cū fœcūditate sterilitas, cū fontib⁹ siccitas, cū tranq̄llitate
tēpestas. Iā alius de alio cū his temerarijs mihi cōflict⁹ est
q̄q; q̄so q̄s nō admiret impudētia; Gloriant se eē euāgelis-
cos, atq; ex illi⁹ angeli magni cōsiliij uerbis oib⁹ p̄cepta fa-
ciūt, & tñ immemores scripturę, dicētes. Audistis qa di-
ctū ē antiq; oculū p̄ oculo, dētē p̄ dētē, ego aut̄ dico uob⁹
nō resistere malo. Itē seruū dei nō optet litigare. Itēq; nō
uos defēdētēs charissimi, sed date locū irę, scriptū ē ei, red-
de mihi uindictā & ego retribuā, & q̄ sequunt̄. Percussi in
unā maxillā, nō mox alterā p̄bent, id certe q̄d neq; Paul⁹ fe-
cit, qñ Ananię mādāti os ei⁹ p̄cutere, dicebat. Percutiat te
deus paries dealbatę. Iudicio cōtendūt, nedū p̄ tunica &
pallio etiā & p̄ fabā neutiq; uirę euāgelicū siue Cratē The-
banū imitātes. Neq; pedē mouere dignant̄ pro his, q̄bus
tñ inimicāt sacerdotib⁹, taceo ut cū ipsis deambulēt duo
milia passuū. O euāgelicos uiros, dicā exp̄ssius. O sathanę
satellites. O oparios subdolos. O impudētissimū hoim̄ ge-
nus, om̄i Protheo & Cameleonte incōstātius, q̄d iā bella

prohibet, iā uero plagmina tumultuat, oim maxie bellico
 sissimū, q̄si uero ch̄ian⁹ princeps sine cā gladiū portet, sci Roma. xliij.
 licet ne q̄nq; in illo corruāt. Ipsos aut̄ deceat oē q̄d uenerit
 in mētē. Quib⁹ certe nihil euāgelicæ ueritatis adesse putauē
 rim, q̄ppe q̄ supra, adulteria, furta, rapinas, incēdia, tristi
 aq; bella, cōciliāt, uarias doli reparant artes, astutāq; sp̄ ge
 rūt sub pectore uulpē, licet arrogantissima supbia, uenere
 sua q̄ urunt, atq; pplaris auræ uenatu pculsi, euāgeliū ha
 ctenus ml̄tis sēculis, ut uolūt, sub scabello latitās, solos se
 sape & p̄dicare autumāt, in q̄ certe q̄tū crescāt, q̄busue uir
 tutib⁹ p̄stent uel lippietib⁹ oculis, aut talpa cæciorib⁹ clare
 His ergo sc̄do loco satis in eccl̄asticam cōfluentiā deseui
 erūt. Tertiū uero & ultimū q̄ magis infœliciter, illud est q̄
 ordinē eius auferūt, q̄si oēs æq̄les sim⁹ diuino iure, æqualit̄
 sacerdotes, cōfessores, parrochi, p̄sules, atq; doctores, Qd̄
 q̄so, qd̄ aliud ē q̄ furere, q̄ honorādīs p̄ribus, oēm auferre
 honorē: q̄ oīa & infima summis, & summa infimis, ueluti
 in uno Hesiodi siue Anaxagorico cahos cōfūdere: q̄ im
 proba ac seditiosa factione, eccl̄iam tollere, q̄ in ipsa ordi
 nū uarietate cōsistit. Regina em̄ hęc deo astās, in induiis
 aureis eaten⁹ plene formosa ē, & columis, q̄tenus uarieta
 te circūamicit̄. Neq; aliter ad illi⁹ triūphantis eccl̄iæ exē
 plar, qd̄ Mosi in mōte mōstratū est, ueluti aurora rutilās,
 aut castroꝝ acies ordinatissima prognare, aut pulchra ut
 luna inē tot q̄ in claritate differūt stellas, irradiaret, nisi sub
 hoc ordinū discrimine. Qd̄ ille Archanoꝝ dei cognitor
 Dionysi⁹ optie callēs Hierarchiā hęc n̄am, purgātib⁹ dia
 conib⁹, illuminātib⁹ presbyteris, atq; pficiētibus ep̄is, sc̄tē
 dispositā asserit, q̄tenus cœlesti, supnoꝝ mentiū cōformis
 fuerit, ubi diuin⁹ ille influx⁹ p̄ altiores in infimos usq; ordi
 natissime dilabit̄. Hinc & Nicaula Sabeoꝝ & Aethiopię
 regina, cū a finib⁹ orbis terre uenisset, auditū Solomonis
 sapiētīā, uidissetq; quā erexerat regiā, famuloꝝ uaria pan
 dochia, & q̄p̄clarē illū ministratiū ordinē, uarios amictus
 atq; pincernas, usq; adeo obstupuit, ut ultra sp̄m nō habe
 ret. Quæ res si p̄ribus credas, multiformes uni⁹ eccl̄astici

Tertiū genus.

Psal̄m. xliiij.

In Exodo.

Can. vi.

Ibidem.

I. Corin. xv.

I. Reg. iij.

I. Corin. x.
Roma. xii.

I. Corin. xii

I. Corin. xii,

Ibidem.

Num. xvi.

Ibidem.

Leuiti. x.

corpis gradus p̄effigiabat. Quos & beatissim^o Paulus docet in illis ipsis uerbis, qb^o huic declamatorio sermone Colophonē addā. Vnū corpus inquit mlti sumus. Nā si unū corpus, & corpus nō est unū mēbrū, sed multa, ergo alter alterius membrū, & alius auris, alius oculus, alius pes, alius manus, & si quid est eiusmodi in corpore. Sicut em̄ corp^o unū est, & mēbra habet multa, oīa autē mēbra corporis cū sint multa, unū tamen corpus sunt, ita & Christus. Etem̄ in uno spiritu, om̄es nos in unū corpus baptizati sumus, siue Iudæi, siue Gentiles, siue serui, siue liberi, & omnes in uno spiritu potati sumus. Si totum corpus oculus, ubi auditus? Si totū auditus, ubi odoratus? Amplius si essent omnia unū membrū, ubi corpus? Nunc ergo multa quidem membra, unū autē corpus omnes, qui de uno pane & de uno calice participant. Hæc sedulo meditemur, & quia ut iterū Paulinis urar uerbis, quosdam, non omnes posuit in ecclesia, primū apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde uirtutes & quæ sequuntur. Nunquid enim omnes prophetæ, nunquid omnes apostoli, nunquid omnes doctores? Diuisiones gratiarū sunt ministratiōnū, & operatiōnum, idem uero corpus, probe callentes, omnem qui caperata fronte, contranitur, omnia esse uolens, pro temeritatis ausu diuina animaduersione puniri. Sic nempe Chore Dathan et Abiron cū aduersum Mosē & Aaron sacerdotē, erigerētur, thurificare molientes, pœnas pro suis conatibus penderunt. patuit em̄ terra, ruptis compaginibus, uiuentesq; soli hiatus absorbuīt. Nec factionis huius signiferos tātū ira dei pcussit, sed & cæteros ducētos quinquaginta eiusdē furoris cōparticipes, quos cōglobatos, exiens a domino ignis, properata ultōne deuorauit admonēs scilicet improbe fieri, quicqd cōtra dei ordinatiōnē tentat humana uoluntas. Et filij Aaron, dū arē alienū ignem admonēt, uindicante dño extinguit. Sic & Ozias rex, cū resistente sibi Azaria sacerdote, thuribulū circūagitarēt, improbus sacrificulus, lepra in fronte notatus est, ea corpis pte, ubi signant q dñi sunt, faciāt ergo quēlibet alie

na picula cautū. Nec q̄s̄ aliquē in ecclia sibi sumat hono Hebræ, v.
rē, nisi q̄ uocat a deo tanq̄ Aaron, expectet q̄s̄q̄ p̄ manus
ep̄or̄ sp̄s̄ sc̄ti muniū indispicat. Ne dicat luderādo ppl̄i
cōsensu sacerdotes fieri atq̄ destitui, eosq̄ q̄ nō cōcionant̄
nihil minus eē q̄ sacerdotes, nec aliter sacerdotes, q̄ hō pi
ctus est hō, aut certe in ipsa rei natura, Omnes nos equa di
stributione eē regale sacerdotiū, & in ceteris oībus pares.
Neq̄ ob id se nō eē de corpe suspicet. Si ei dixerit pes qm̄ I. Corin, xij.
nō sum man⁹, nō sum de corpe, nū idō nō ē de corpe? Et si
dixerit auris, qm̄ nō sū ocul⁹, nō sū de corpe, nū ideo nō ē Ephe, iij.
de corpe? Nouit dñs q̄le q̄tūq̄ talentū cuiq̄ tribuat, ut ser
uet cōpago corpis unitasq̄ sp̄s̄ i uinclo pacis. Et i mēbris Aug. sup psal
nris uidetis frēs singla suis gaudere officijs. Videt ocul⁹ & mū, Dñe non
nō audit, auris audit & nō uidet, manus operat̄ nec audit, est exal. i snia.
nec uidet, pes ābulat, nec audit nec uidet, nec facit manus
opa. Et si sit i corpe uigor, neq̄ aduersū se litigēt mēbra &
auris uidet in oculo, & ocul⁹ audit in aure, Nec ob̄ici p̄t au
ri, q̄ nō uidet ut dicat ei, Nihil es, faciē celi dijudicare nō
nostri, rīdet em̄. In hoc ip̄o capite sū ubi ocul⁹, i me lumen
celi nō uideo, i illo ꝑ̄o cū q̄ sū, oīa cerno. Ita aure dicēte, pu Iob. xij.
pilla mihi uidet, ocul⁹ d̄t, mihi auris ꝑ̄ba dijudicat, oculi &
aures, deū exq̄sui manib⁹ meis & nō sū decept⁹. man⁹, q̄d I. Iohan. I.
oculis nris uidim⁹ & aurib⁹ nris audiui⁹ & man⁹ nra con Tsal̄m. lxxvij.
trectauerūt, id testamur. Oculi, aures, & man⁹, pes me⁹ ste Psalm. lxxvi.
tit in directo, in ecclis bñdicā te dñe. Dirige gressus meos I. Aorin, xij.
in semitis tuis, ut nō moueant̄ uestigia mea. Omnia em̄ in
uno corpe sibimet cooperant̄, siue gloriaf unū mēbrū, cō
gaudent oīa mēbra, & si q̄d patit̄ unū mēbrū, cōpatiuntur
oīa mēbra. Nunq̄d em̄ q̄a in corpore pes lōgius distat ab
oculo, q̄ forte pes spinā calcauerit deserūt oculi, & non Augustinus.
totū corpus cōtrahit, & sedet hō, curuat̄ spina dorsi, ut q̄
rat spina q̄ h̄sit in planta? Satagunt certe oīa membra,
ut de læsa uili in loco caruncula educat̄ spina, flet oculus,
ab alto caput demittit̄, os loquitur, dolet cor, sanguis stu
pet, & uel claudicant ad chyrurgicū pedes. Quisquis er
go in corpore Christi neq̄ sacrificare, prophetare, ligare,

Aetium. v.
Iohan. iij.
Luca. I.
Iohan. xv.

Pfal. cxxx.

ij. Reg. I.

ij. Thimo. ij.

Iohan. ij.

I. Corin. x.

Roma. xi.
Roma. iij.

soluere, catechizare, e suggesto cōcionari, & qd est amplius
e tumbis uocare mortuos, nō ea qrat, sed ihs oīm suorū co-
natuū scopus sit, ut p̄stet in corpe, in q̄ poterit qcq̄d ualet
ali°. Nā & in Ch̄ro Iesu, maiora uident̄ patrasse aplī, ad q̄
rū umbrā sanabant̄ ægroti. Vñ: ut sc̄z plus ualeāt farmē-
ta q̄ radix. Sed apud eū cui p̄ tradidit oīa in man°, nō ē im-
possibile oē uerbū, etiā absq; Petro, q̄ cōtra, sine corpore et
Ch̄ro nō p̄t facere qcq̄. Et his q̄si obiectā calūniā in obla-
trātes retorq̄at. Quid sic loq̄ris, Nō es ch̄rian°, qa non oīa
potes: possis & auri dicere, Nō es in corpe, qa non uides:
Qñ in eo sum corpe, q̄ Petrus, is & mihi opat̄ uaria prodi-
gia, signa, atq; portēta, q̄dcq; min° possum cōpatiē mihi, &
qd plus p̄t ip̄e cōgratulor illi. Hui° fr̄es charissimi hęc uox
est, Dñe nō ē exaltatū cor meū, neq; eleuati sunt oculi mei
Neq; ambulauī in magnis, neq; in mirabilib° sup me. Qd
em̄ excessit uires meas ait, nō q̄siui nō ibi me extēdi, nolui
ibi me magnificare. Nolo eorū farinā, q̄ semet cū Adonia
p̄ficiūt in quēlibet gradū, q̄s in psalmo sp̄s sct̄s notat se-
dētes in pestilētiæ cathedra, pestes & lues fidei, serpentis
ore fallētes, & adulterādæ ueritatis artifices, q̄z sermo ut cā-
cer serpit, q̄z flat° singulorū p̄cordijs triuenficū uirus in-
fundit. Quos etiā Ioānes execrat, & pcutit dicēs. Ex nob̄
prodierūt, sed nō erāt ex nob̄. Nā si fuissent ex nobis, pmā
sissent utiq; nobiscū. Sed ut manifesti sint, qm̄ nō sunt ex
nob̄. Nemo em̄ æstimet bonos de ecclīa posse discedere.
Triticū nō rapit uētus, nec arborē solida radice fundatā p̄-
cella subuertit. Inanes paleæ tēpestare iactāt, Inualide ar-
bores turbinis incurſu q̄tiunt. Optet aut̄ & hereses eē, ut
probatī manifesti sint in nob̄, sic em̄ p̄bant̄ fideles, sic p̄fi-
di uētilant̄, sic & añ iudicij diē, hœdi separāt ab ouib°. Ne-
q; ob id stantiū in fide uirt° diminuit̄, qa illorū fracta est fi-
des, & oliua in oleastrū cōmutata, ul̄ qa deficiente Iuda a
discipulorū cōtubernio, dñs p̄dit. Quid em̄ si qdā eorū nō
crediderūt ait Paulus: Nunq̄d incredulitas illorū, fidē dei
euacuauit: Absit, ē em̄ deus uerax, ois hō at̄ mēdax. Quid
nocuit Stephano cæterisq; boni testimonij uiris, Nicolai

tatū hærēsis: Quid Petro, Ananias & Symon? Quid Eli
 mas & Magus Barien Paulo? An ne ullā potuit inferre
 uim captæ Saræ Pharaō? Nōne flagellauit dñs uniuersam
 domū ei⁹ ppter illā Abrahæ uxorculā? Sic profecto fœ
 cāda ecclīa mī, q̄ hactenus in fide Abrahæ plures genuit
 Isaacos p repromissionē minime prostituit, & a sponsi sui
 amplexib⁹ repudiari neq̄t, hinniā licet Pharaō, p̄dei hær
 retic⁹, ferociāt Alecto, Thisiphone, & Megera, & si q̄ pe
 iores siue Acherontis, siue Trenari sint furia, cōtra quā
 nullæ inferoꝝ portæ p̄ualent. Stat ch̄ianoꝝ etiā & teuto
 nū maior ps in fidei robore p̄bator, pseueratq; in gremio
 m̄is, a q̄ t̄m gr̄æ se nouit cōsecutā. Et opto qd̄ dilectissi
 mi p̄res, cōsulo parit̄ & suadeo, ut nemo peat. Nemo col
 lectionē n̄am deserat, si t̄m nōnullos hui⁹ schismatis autho
 res ob cecā eoz; obstinatiā nō poterit ad n̄m ouile, cōsi
 liū salubre reuocare, Vos q; spiritales estis, corripite hm̄i
 in spū lenitatis. Videte si fris aiām lucrari possitis, ob id in
 corruptā adepturi coronā. Offerat qsq; p resarciēdo taber
 naculo quantū ualet, siue aurū siue argētum, iacinctū, aut
 purpurā, siue ligna sethim, oleū ad cōcinādas lāpades, thi
 miama uel etiā pilos capraz. Q; si petrosam, sentibus spi
 nisq; luxuriātē puia & oīquaq; malā terrā offenderit uerbi
 semē gressus uos, a semitis eoz; prohibete, aiās uas de la
 queo uenātū eripite. Recedite a tabnaculis impioꝝ, ne in
 uoluamini cū eis. Quodcūq; eīm tetigerit immūd⁹, immū
 dū erit, a cōtacta pice coingnatū, a modico fermēto corru
 ptū. Virate q̄so eiusmodi hoies, & ab oīni latere! auribus
 q; p̄niciosa colloqa, ceu mortis cōtagiū arcete, sicut scrip
 tū est, Sopi aures tuas spinis, & linguā nequā noli audire,
 & ori tuo sc̄tō ostia, & seras aurib⁹ tuis. Et iterū, Nolite se
 duci. Corrupunt bonos mores colloqa praua. In n̄m eīm
 exitiū puigiles excubāt cū Sathana mille dolis, mille nocē
 di artib⁹ armati cōtendētes mētes n̄as, e sublimi cōfigere,
 qb⁹ qd̄ neq; Herculi, neq; Cephalo, & qd̄ æthnicos me
 more, neq; Gabaonitis ullū iaculū cert⁹, nisi fidei impene
 trabili scuto excipiant. Cōtestātis aplī uox est, denūciam⁹

Act. vi.

Act. v. & viij

Act. xij.

Gene. xiii.

Roma. ix.

Mat. xvi.

Hebræ x.

Gala. vi.

Math. xviii.

I. Corin. ix.

Exodi. xxv.

Luca. viij.

Prouer. I.

Psal. cxxij.

Nume. xvij.

Eccle. xxvij.

Ephe.v.
Ezech.viii.
Hier.ii.

I. Corin. xii.
I. Corin. x.

Gala. v.

I. Corin. x.

Exodi. xvi.

Psal. cxxxij.
Augustinus.

Act. iiii.

Iohan. v.

Esaia. lxi.
Cypri. i. lñia.

uobis fr̄es, in noīe dñi n̄ri Iesu Ch̄ri, ut subtrahatis uos ab om̄i fratre ambulāte inordinate, & nō sc̄dm traditionem quā acceperūt a nobis. Et itē, Nemo uos seducat inanis uerbis, propter hęc em̄ uenit ira dei in filios diffidēt̄. Nolite ergo effici participes eorū. Verterūt dor̄sa ad templū, nescio quē plāgētes Adonidē, deliquerūt dñm fontē aquę uiuę, & fecerūt sibi cisternas dissipatas fere oblitorū hęrestarcharū. Quapropter sp̄nēda est hęc Sodomā atq; Gomorrhā, ne pari crimine, & ip̄i teneamur. Nobis em̄ un⁹ deus ē, & p̄r om̄m, q̄ est sup̄ oēs & p̄ oīa, & i oībus nobis, unus Ch̄s, una eccl̄ia, unus dñs, una fides, unū baptis̄ma. Oēs (inqt) in unū corpus baptisati sum⁹, & m̄lti unū corpus sumus. Quid est unū corpus? Ne distrahatur sed mutua inter se connexionē cohæreat, ne nos alterutrū cōtemnamus, potius alter alteri⁹ onera portet. Nemo em̄ unq; carnē suā odio habuit, sed enutrit, & fouet eā, propterea domū unā deus dedit, mūdū, oibus unū solē accendit, unū extēdit tectū, cœlū, unū generationis modū largitus est, unā patriā, mēsam apposuit unā, terrā dedit & aliā hęc multo maiorē, uerū & hęc unā, mysteriorū cōsortes norūt qd̄ dicit̄, Oēs em̄ de uno pane participam⁹, & simul i unū diues & paup, uno poculo reficimur. Nec q̄ plus colligit de manna, habet amplius, nec q̄ minus parauerat, repit minus, sed gomor p̄ singula capita. Sed sumit un⁹, sumūt mille, tm̄ isti quantū ille, Semp̄ ergo uiri sonet suavis hęc melodia in auribus n̄ris. Ecce q̄ bonū & q̄ iucundū habitare fr̄es in unū, ex q̄ & monachi appellati sunt, & monasteria genita, sonuit em̄ p̄ orbē terrę & q̄ dispersi erāt cōgregati sunt in unū, factaq; sunt eis cor unū, & aīa in dño. Vñ & ille unus sanabat in piscina, q̄ ille unus, q̄ inuētus est, triginta octo annos h̄ns in infirmitate sua. Nimirū q̄ una est eccl̄ia, unū corpus, qd̄ sp̄ sanat, magnus ille de cœlo adueniens medicus, ille Samaritanus, sermo ille diuinus, q̄ met̄ det̄ cōtritis corde, Licet ergo pacis inimici, & emuli sacerdotū in cōfessione Ch̄ri occisi fuerint, noxa hęc, nec sanguine eluet̄, nec purgabit̄ carbonib⁹ uastatorijs, Inexpia

bilis eñ discordie culpa, nec passione purgat. Esse martyr
nō p̄t, q̄p̄ charitatē in deo, eiusq; cōcordi ecclia nō manet
Paulo id cōtestante, ubi ait. Et si tradidero corpus meū, ita
ut ardeā, charitatē aut nō habeā, nihil mihi prodest. Arde
ant ergo licet flāmis, & aquis traditi, uel obiecti bestijs ani
mas suat ponāt, nō erit hęc fidei corona, sed pœna pfidiæ
nec religiosæ uirtutis exitus, sed desperationis p̄sumptio
nisq; interitus. Occidi eñ p̄t, coronari nō p̄t, q̄ eā q̄ regna
tura est, deserit. Sic se ch̄ianos profitent̄, quō & Christū
diabolus sæpe mentit̄, qñ se in euāgeliū lucis transformat,
ipso dño p̄monente. Multi uenient in noīe meo dicentes,
ego sum Ch̄s, & multos seducent, quō & illi q̄ se uirtutes
multas p̄fecisse dicent, q̄ audient. Amen dico uobis nescio
uos, Eia igit̄ fr̄es charissimi christianā cōcordiā, utrisq; bra
chijs amplectemur, maxime uero, q̄ iā circa hanc aquarū
Rheni, Mosellæq; Confluentiā cōfluximus, confluamus
quæso, oro atq; obsecro in Cōflentiā unā. Aquæ eñ mul
tæ, populi multi, neq; cuticulā (q̄d aiunt) nostrā ociosi tra
ctemus, sed in ea Confluentia murū nos opponamus pro
domo Israel. Diligamus pacis uinculū, testamentū Ch̄i,
q̄d solum facit uidere dies bonos, postesq; animæ nr̄æ san
guine unici subliniamus, a deuastate angelo & Aegyptū
percutiente liberandi probe callentes. Qm̄ unus panis &
unū corpus multi sum⁹, oēs qui de uno pane & de uno ca
lice participamus. gratia & misericordia domini nostri Ie
su Christi benedicti in sæcula Amen. τελοθ,

I. Corin. xiii

II. Co. xi.

Mat. xiii.

Matth. vii.

Apoca. xvii.

¶ Exclamatio cuiusdam
Neotherici.

Exiit a mundo, uerum, iustumq; capaci.
Est natum falsum turpiter, absq; fide.

¶ Coloniae in officina honesti ciuis
Petri Quentell,